EDIȚIE ÎN LIMBA ROMÂNĂ

# المتاجر الرابحة

al-Matājir al-rābiḥah

# NEGOȚURI PROFITABILE

ʿABD AL-RAZZĀQ
AL-BADR

INSTITUTUL TAWHID
tawhid.ro

ʿAbd al-Razzāq al-Badr

# Negoțuri profitabile

# المتاجر الرابحة

*al-Matājir al-rābiḥah*

**Institutul Tawhid**
România · 2026

Titlul original: المتاجر الرابحة
Ediția I
© 2026 Institutul Tawhid, pentru traducerea în limba română.
Text arab coranic: Tanzil Project, text Uthmani v1.1, © 2007–2026, CC BY 3.0 · https://tanzil.net.
Ediția-sursă: ʿAbd al-Razzāq ibn ʿAbd al-Muḥsin al-Badr, al-Matājir al-rābiḥah, Dār al-Faḍīlah, prima ediție, 1436H/2015; ISBN 978-9947-58-029-5. Exemplarul din biblioteca oficială a autorului.
Institutul Tawhid · https://www.tawhid.ro

# Cuprins

Introducere ..... 1
1 Locul faptei bune și rangul ei înalt ..... 2
2 Rodul faptei bune și urmările ei ..... 6
3 Ce este fapta bună și cum se împlinește ..... 15
4 Deosebirile dintre credincioși în săvârșirea faptelor bune ..... 20
Bibliografie ..... 35
Indice ..... 36

# Introducere

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

*În numele lui Allah, Cel Milostiv, Îndurător.*

Toată lauda I se cuvine lui Allah, Stăpânul lumilor. Mărturisesc că nu există nicio divinitate demnă de adorare în afară de Allah, singur, fără niciun asociat, și mărturisesc că Muḥammad este robul și Trimisul Său. Binecuvântările și pacea lui Allah fie asupra lui, asupra familiei sale și a tuturor companionilor săi.

În cele ce urmează, negoțul, câștigul, dobândirea profitului și întrecerea pentru obținerea câștigurilor sunt aspirația fiecărui om și dorința fiecărui rob. Fiecare om din această lume vinde, cumpără și face negoț. Toți oamenii pornesc dimineața vânzându-și sufletul: fie îl eliberează, fie îl duc la pieire. Însă mulți oameni neglijează întrecerea și străduința pentru acel negoț profitabil și acel câștig limpede al căror folos dăinuiește în viața robului de aici și în Viața de Apoi.

Această scriere, *„Negoțuri profitabile”*, vorbește despre acel negoț: negoțul pentru Viața de Apoi, prin fapte bune. Rugăciunea este un negoț, postul este un negoț, milostenia este un negoț și orice faptă bună prin care robul se apropie de Allah face parte dintre aceste negoțuri profitabile. După cum în negoț există câștig și pierdere, tot astfel este și în acest negoț: cel care crede și săvârșește fapte bune va avea răsplata cea mare, iar cel care se îndepărtează de credință și de fapta bună va avea pierderea vădită.

# 1 Locul faptei bune și rangul ei înalt

În Coranul cel Nobil sunt mai mult de optzeci de versete în care este pomenită fapta bună. În șaptezeci și trei dintre ele, ea este alăturată credinței. Acest număr mare de pomeniri ale faptei bune împreună cu credința, urmate de pomenirea răsplății și a retribuției — dobândirea iertării lui Allah, Slăvitul și Preaînaltul, a mulțumirii Sale, a fericirii în această lume și în Viața de Apoi, a unei vieți tihnite, a iertării și a îndurării, precum și a altor roade și urmări pe care le dobândesc credincioșii care săvârșesc fapte bune — arată limpede locul faptei bune și rangul ei înalt. Aceasta sporește râvna robului credincios pentru fapta bună: ori de câte ori musulmanul ia aminte la aceste foloase, roade și urmări, îi sporesc grija și dorința. Dacă le pierde din vedere, slăbește și se îndeletnicește cu lucruri neînsemnate și mărunte. Iar dacă stăruie astfel până când viața i se sfârșește, va regreta atunci când regretul nu mai folosește.

Versetele care alătură credința faptei bune arată legătura lor inseparabilă: credința are drept condiție fapta bună, iar fapta bună are drept condiție credința. Așa cum spune Allah, Slăvitul și Preaînaltul:

﴿فَمَن يَعْمَلْ مِنَ ٱلصَّٰلِحَٰتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا كُفْرَانَ لِسَعْيِهِۦ﴾

*„Celui care săvârșește fapte bune, fiind credincios, nu i se va tăgădui strădania.”*

Coran, al-Anbiyāʾ 21:94 (fragment)

Și spune El, Slăvitul și Preaînaltul:

﴿مَنْ عَمِلَ صَٰلِحًا مِّن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُۥ حَيَوٰةً طَيِّبَةً ۖ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾

*„Pe cel care săvârșește o faptă bună, bărbat ori femeie, fiind credincios, îl vom face să trăiască o viață bună și îi vom răsplăti negreșit pe ei după cele mai bune dintre faptele pe care le săvârșeau.”*

Coran, al-Naḥl 16:97

Și spune El:

﴿وَمَنْ أَرَادَ ٱلْءَاخِرَةَ وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُو۟لَٰٓئِكَ كَانَ سَعْيُهُم مَّشْكُورًا﴾

*„Iar cei care doresc Viața de Apoi și se străduiesc pentru ea așa cum se cuvine, fiind credincioși, aceia vor avea strădania răsplătită cu mulțumire.”*

Coran, al-Isrāʾ 17:19

De asemenea, credința are drept condiție împlinirea faptei bune:

﴿وَمَن يَأْتِهِۦ مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ ٱلصَّٰلِحَٰتِ فَأُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمُ ٱلدَّرَجَٰتُ ٱلْعُلَىٰ﴾

*„Iar cei care vin la El credincioși, după ce au săvârșit fapte bune, aceia vor avea treptele cele mai înalte.”*

Coran, Ṭā Hā 20:75

Și sunt multe alte versete:

﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ ، ﴿إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ ، ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾

*„Cu adevărat, cei care cred și săvârșesc fapte bune"; „în afară de cei care cred și săvârșesc fapte bune"; „iar cei care cred și săvârșesc fapte bune".*

Dacă omul are o faptă bună, însă nu are în inimă o convingere adevărată și o credință corectă, fapta lui nu îi folosește. Allah, Slăvitul și Preaînaltul, a spus:

﴿وَمَن يَكْفُرْ بِٱلْإِيمَٰنِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُۥ وَهُوَ فِى ٱلْءَاخِرَةِ مِنَ ٱلْخَٰسِرِينَ﴾

*„Cine tăgăduiește credința, fapta lui este zădărnicită, iar în Viața de Apoi va fi dintre cei pierduți."*
Coran, al-Mā'idah 5:5 (fragment)

Iar dacă omul are credință, dar nu săvârșește nimic și nu are nicio faptă, nici acesta nu face parte dintre oamenii Islamului. Oamenii Islamului și ai credinței sunt cei care cred și săvârșesc fapte bune. Aceste două lucruri sunt nedespărțite: credință și faptă, o recunoaștere care se așază temeinic în inimi și rodește fapte ce se văd în mădulare. Așa cum a spus Profetul ﷺ:

أَلَا وَإِنَّ فِي الْجَسَدِ مُضْغَةً إِذَا صَلَحَتْ صَلَحَ الْجَسَدُ كُلُّهُ، وَإِذَا فَسَدَتْ فَسَدَ الْجَسَدُ كُلُّهُ، أَلَا وَهِيَ الْقَلْبُ

*„Cu adevărat, în trup există o bucată de carne: dacă ea este bună, întregul trup este bun, iar dacă ea se strică, întregul trup se strică. Cu adevărat, aceasta este inima."*[1]

1 Relatat de al-Bukhārī (52) și Muslim (1599), din hadithul lui al-Nuʿmān ibn Bashīr, Allah să fie mulțumit de amândoi.

# 2 Rodul faptei bune și urmările ei

Fapta bună are foarte multe roade și urmări pentru rob, în viața sa de aici și în Viața de Apoi. Omul trebuie să știe că nimic dintre bucuriile acestei lumi, dintre feluritele ei foloase, dintre urmașii săi sau dintre negoțurile sale nu va intra împreună cu el în mormânt atunci când părăsește această viață și este așezat în el. Cu omul nu intră în mormânt decât fapta sa, fie bună, fie rea. În cele două Ṣaḥīḥ-uri se relatează de la Anas, Allah să fie mulțumit de el, că Trimisul lui Allah ﷺ a spus:

يَتْبَعُ الْمَيِّتَ ثَلَاثَةٌ، فَيَرْجِعُ اثْنَانِ وَيَبْقَى مَعَهُ وَاحِدٌ: يَتْبَعُهُ أَهْلُهُ وَمَالُهُ وَعَمَلُهُ، فَيَرْجِعُ أَهْلُهُ وَمَالُهُ وَيَبْقَى عَمَلُهُ

*„Trei îl urmează pe cel mort. Două se întorc, iar una rămâne cu el: îl urmează familia sa, averea sa și fapta sa. Familia și averea sa se întorc, iar fapta sa rămâne."*[2]

*„Fapta sa rămâne"* înseamnă că ea intră împreună cu el în mormânt.

2 Relatat de al-Bukhārī (6514) și Muslim (6960).

Copilul omului nu intră împreună cu el în mormânt, chiar dacă îşi iubea tatăl şi îi purta o mare afecțiune. Nici averea omului, oricât de multă și de felurită ar fi, nu intră cu el în mormânt. De aceea, într-un alt hadith, relatat de al-Bayhaqī în Shuʿab al-īmān, de la Abū Hurayrah, Allah să fie mulțumit de el, Profetul ﷺ a spus:

مَثَلُ ابْنِ آدَمَ وَمَالِهِ وَعَمَلِهِ مَثَلُ رَجُلٍ لَهُ ثَلَاثَةُ أَخِلَّاءَ، قَالَ لَهُ أَحَدُهُمْ: أَنَا مَعَكَ مَا دُمْتَ حَيًّا، فَإِذَا مِتَّ فَلَسْتُ مِنِّي وَلَا أَنَا مِنْكَ، فَذَلِكَ مَالُهُ، وَقَالَ الْآخَرُ: أَنَا مَعَكَ، فَإِذَا بَلَغْتَ إِلَى قَبْرِكَ فَلَسْتُ مِنِّي وَلَسْتُ لَكَ، فَذَلِكَ وَلَدُهُ، وَقَالَ الْآخَرُ: أَنَا مَعَكَ حَيًّا وَمَيِّتًا، فَذَلِكَ عَمَلُهُ

*„Fiul lui Adam, averea sa și fapta sa se aseamănă cu un om care are trei prieteni apropiați. Unul îi spune: «Eu sunt cu tine cât timp trăiești. Când mori, tu nu mai ești al meu, iar eu nu mai sunt al tău.» Aceasta este averea sa. Celălalt spune: «Eu sunt cu tine, dar când ajungi la mormânt, tu nu mai ești al meu, iar eu nu mai sunt al tău.» Acesta este copilul său. Celălalt spune: «Eu sunt cu tine, viu și mort.» Aceasta este fapta sa."*[3]

3 Relatat de al-Bayhaqī în Shuʿab al-īmān (9993). Al-Albānī l-a declarat autentic în al-Ṣaḥīḥah (2481).

De aceea, Ibn al-Qayyim, Allah să aibă milă de el, a relatat în Rawḍat al-muḥibbīn că unul dintre înțelepți a fost întrebat: *„Care prieten este cel mai devotat?”* El a răspuns: *„Fapta bună.”* Fapta bună este, așadar, cel mai devotat însoțitor al omului. Privește acest devotament în împrejurarea cea mai întunecată, cea mai grea și cea mai înfricoșătoare: când omul este așezat în mormânt. În Musnad-ul imamului Aḥmad se relatează de la al-Barāʾ ibn ʿĀzib, Allah să fie mulțumit de el, într-o relatare lungă:

وَيَأْتِيهِ رَجُلٌ حَسَنُ الْوَجْهِ حَسَنُ الثِّيَابِ طَيِّبُ الرِّيحِ، فَيَقُولُ: أَبْشِرْ بِالَّذِي يَسُرُّكَ، هَذَا يَوْمُكَ الَّذِي كُنْتَ تُوعَدُ، فَيَقُولُ لَهُ: مَنْ أَنْتَ فَوَجْهُكَ الْوَجْهُ يَجِيءُ بِالْخَيْرِ؟ فَيَقُولُ: أَنَا عَمَلُكَ الصَّالِحُ

*„Va veni la el un bărbat cu chip frumos, cu veșminte frumoase și cu miros plăcut, care îi va spune: «Primește vestea care te bucură! Aceasta este ziua ce ți-a fost făgăduită.» El îl va întreba: «Cine ești? Chipul tău este un chip care aduce binele.» Va răspunde: «Eu sunt fapta ta bună.»”*[4]

4 Relatat de Aḥmad (18534). Al-Albānī l-a declarat autentic în Aḥkām al-janāʾiz, p. 159.

În al-Ṣaḥīḥ se relatează de la Profetul ﷺ că a spus:

إِذَا وُضِعَتِ الْجَنَازَةُ، فَاحْتَمَلَهَا الرِّجَالُ عَلَى أَعْنَاقِهِمْ، فَإِنْ كَانَتْ صَالِحَةً قَالَتْ: قَدِّمُونِي قَدِّمُونِي، وَإِنْ كَانَتْ غَيْرَ صَالِحَةٍ قَالَتْ: يَا وَيْلَهَا، أَيْنَ يَذْهَبُونَ بِهَا؟

*„Când mortul este așezat pe năsălie, iar bărbații îl ridică pe umerii lor, dacă a fost bun, spune: «Duceți-mă înainte! Duceți-mă înainte!» Iar dacă nu a fost bun, spune: «Vai ei! Unde o duceți?»”*

Acestea și altele asemenea arată rangul măreț al faptei bune. Cei cărora Allah, Slăvitul și Preaînaltul, le dăruiește reușita de a săvârși fapte bune sunt oamenii negoțului profitabil și ai câștigului vădit. Ceilalți, fie necredincioși, fie nepăsători, vor avea un mare regret, dar regretul nu le va folosi. Omul cu adevărat priceput dintre robii lui Allah este cel care își cere socoteală și lucrează pentru ceea ce urmează după moarte. Neputincios este cel care își lasă sufletul să urmeze poftele și își face nădejdi deșarte în privința lui Allah. În acest înțeles, ʿAlī ibn Abī Ṭālib, Allah să fie mulțumit de el, spune:

ارْتَحَلَتِ الدُّنْيَا مُدْبِرَةً، وَارْتَحَلَتِ الْآخِرَةُ مُقْبِلَةً، وَلِكُلٍّ وَاحِدَةٍ مِنْهُمَا بَنُونَ، فَكُونُوا مِنْ أَبْنَاءِ الْآخِرَةِ، وَلَا تَكُونُوا مِنْ أَبْنَاءِ الدُّنْيَا، فَإِنَّ الْيَوْمَ عَمَلٌ وَلَا حِسَابَ، وَغَدًا حِسَابٌ وَلَا عَمَلَ

*„Lumea aceasta pleacă, întorcându-ne spatele, iar Viața de Apoi vine spre noi. Fiecare dintre ele are fiii ei. Fiți dintre fiii Vieții de Apoi și nu fiți dintre fiii acestei lumi, căci astăzi este faptă fără socoteală, iar mâine va fi socoteală fără faptă."*[5]

﴿لِمِثْلِ هَٰذَا فَلْيَعْمَلِ الْعَامِلُونَ﴾

*„Pentru una ca aceasta să lucreze cei care lucrează!"*
Coran, al-Ṣāffāt 37:61

5 Relatat de al-Bukhārī cu lanțul de transmitere suspendat, în Cartea înduioșării inimilor, capitolul despre speranța unei vieți îndelungate, înainte de hadithul 6417.

Acesta este negoțul profitabil. Cât despre truda pentru această lume trecătoare, ea este o afacere pierzătoare: bucuria ei se sfârșește, binele ei piere, iar cel care o are este aproape de plecarea din ea.
Robul să se păzească să nu fie dintre oamenii acestei afaceri pierzătoare. Învățații au dat un exemplu pentru ea, așa cum a amintit imamul al-Shanqīṭī, Allah să aibă milă de el:
„Se spune: fiecărui om i s-a dat de către Allah, Slăvitul și Preaînaltul, un capital. Capitalul acesta este alcătuit din nestemate pe care niciun lucru lumesc nu le poate egala și pe care nimic nu le poate înlocui. El este capitalul fiecărui om. Prin aceste nestemate înțelegem orele vieții sale și zilele sale, căci capitalul omului îl constituie orele și zilele vieții lui. Acesta este lucrul cel mai prețios și cel mai măreț care îi este dat omului; el este capitalul său. După cum Allah a făcut din el capitalul omului, l-a făcut și un ajutor al Trimisului în împlinirea dovezii împotriva lui. Allah a spus:

﴿أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُم مَّا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَن تَذَكَّرَ وَجَآءَكُمُ ٱلنَّذِيرُ﴾

*«Oare nu v-am dat o viață destul de lungă pentru ca cel care voia să ia aminte să poată lua aminte? Și a venit la voi prevenitorul.»*
Coran, Fāṭir 35:37 (fragment)

Dacă omul căruia i s-a dat o viață — fie o viață lungă, fie altfel —, așa cum a spus Preaînaltul:

﴿وَمَا يُعَمَّرُ مِن مُّعَمَّرٍ وَلَا يُنقَصُ مِنْ عُمُرِهِۦٓ إِلَّا فِى كِتَٰبٍ﴾

*«Niciunui om nu i se prelungește viața și nu i se scurtează viața fără ca aceasta să fie într-o Carte»*
Coran, Fāṭir 35:11 (fragment)

este priceput și iscusit, știe cum să își pună în mișcare capitalul și cum să tragă folos din el. El își pune acest capital — adică orele

și zilele vieții sale — în slujba lucrurilor care Îl mulțumesc pe Allah. Ia aminte la clipe, zile, nopți, minute și secunde, ca să nu se piardă nimic din ele fără ascultarea de Allah. Se uită la momentele în care Domnul său îi cere anumite porunci, precum timpurile rugăciunii, ale pelerinajului și ale altor îndatoriri care au un timp anume, și le împlinește cât se poate de bine. Apoi, în momentele în care nu îi sunt cerute aceste îndatoriri de către Stăpânul lumilor, precum și în celelalte treburi ale sale, își înfrânează răul, se teme de Allah, Slăvitul și Preaînaltul, și face cât mai mult bine cu putință.

Dacă își pune astfel în mișcare acest capital, cu o străduință măreață, și face acest negoț profitabil cu Stăpânul lumilor, dobândește o stăpânire care nu se sfârșește, dobândește huriile cu ochi frumoși, grădinile și tinerii slujitori, vecinătatea unui Domn Care nu este mânios pe el și vederea Feței lui Allah, Cel Generos. Allah a numit această întrebuințare a capitalului alături de El, în felul pe care l-am amintit, *«vânzare»*, *«cumpărare»*, *«negoț»* și *«împrumut»*, deoarece cel care îl are și-a întrebuințat bine capitalul — adică zilele vieții sale — într-o întrebuințare bună, potrivită. De aceea, Preaînaltul a spus:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ هَلۡ أَدُلُّكُمۡ عَلَىٰ تِجَٰرَةٖ تُنجِيكُم مِّنۡ عَذَابٍ أَلِيمٖ﴾

*«O, voi cei care credeți! Să vă îndrum către un negoț care vă va izbăvi de o osândă dureroasă?»*

Coran, al-Ṣaff 61:10

﴿تُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ﴾

*«Să credeți în Allah»*

Coran, al-Ṣaff 61:11 (fragment)

A arătat limpede că acesta este un negoț cu Allah. Și a spus El, Slăvitul și Preaînaltul:

﴿يَرْجُونَ تِجَٰرَةً لَّن تَبُورَ﴾

*«Nădăjduiesc într-un negoț care nu va pieri.»*
Coran, Fāțir 35:29 (fragment)

Și a spus:

﴿إِنَّ ٱللَّهَ ٱشْتَرَىٰ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ أَنفُسَهُمْ وَأَمْوَٰلَهُم بِأَنَّ لَهُمُ ٱلْجَنَّةَ﴾

*«Cu adevărat, Allah a cumpărat de la credincioși sufletele și averile lor, pentru ca ei să aibă Paradisul»*
Coran, al-Tawbah 9:111 (fragment)

până la cuvintele Sale:

﴿فَٱسْتَبْشِرُوا۟ بِبَيْعِكُمُ ٱلَّذِى بَايَعْتُم بِهِۦ ۚ وَذَٰلِكَ هُوَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ﴾

*«Bucurați-vă de vânzarea pe care ați încheiat-o cu El! Aceasta este izbânda cea mare.»*
Coran, al-Tawbah 9:111 (fragment)

Și a spus:

﴿مَّن ذَا ٱلَّذِى يُقْرِضُ ٱللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا﴾

*«Cine Îi va da lui Allah un împrumut bun?»*
Coran, al-Baqarah 2:245 (fragment)

Însă, dacă sărmanul stăpân al acestui capital este un om nesăbuit, care nu cunoaște adevărata fire a lucrurilor și al cărui

lăuntru nu a fost luminat de lumina revelației, el nu înțelege valoarea capitalului său. Nu prețuiește nestematele pe care i le-a dat Allah, ci le pierde în vorbe fără rost. Nu dobândește nimic din ele până când i se încheie termenul hotărât și este târât în mormânt cu mâinile goale. Viața de Apoi, fraților, este un tărâm care nu îi primește pe cei lipsiți de toate, nu îi primește pe săraci: acolo nu există ajutoare, împrumuturi, milostenie și nici prietenie ocrotitoare. Omul nu are acolo decât ceea ce a trimis înainte dintre faptele sale. Nu se cuvine să ajungă acolo falit. Toți musulmanii sunt datori să își păzească acest capital:

Dacă anii vieții sunt al tău capital,
ferește-l de cheltuială în ce nu e datorat."[6]

Cel care își dorește cu adevărat binele să își folosească orele vieții pentru faptele bune cu care va fi bucuros să Îl întâlnească pe Allah mâine. Allah spune:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَلۡتَنظُرۡ نَفۡسٞ مَّا قَدَّمَتۡ لِغَدٖۖ صلے
وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۚ إِنَّ ٱللَّهَ خَبِيرُۢ بِمَا تَعۡمَلُونَ﴾ ج

*„O, voi cei care credeți! Temeți-vă de Allah! Fiecare suflet să privească ce a trimis înainte pentru ziua de mâine. Și temeți-vă de Allah! Cu adevărat, Allah știe bine ceea ce faceți."*

Coran, al-Ḥashr 59:18

6 Al-ʿAdhb al-namīr, 4/341.

# 3 Ce este fapta bună și cum se împlinește

În acest context, în care vorbim despre fapta bună, se ridică o întrebare ce trebuie lămurită: ce este fapta bună și prin ce devine o faptă bună?

Fapta bună este fapta pe care Allah, Slăvitul și Preaînaltul, o iubește, pe care o iubește Trimisul Său ﷺ și pe care Allah a poruncit-o, fie ca obligație, fie ca recomandare.

Acesta este un câmp larg și o poartă încăpătoare. Sunt multe fapte bune ale vorbirii și ale acțiunii, vădite și lăuntrice. În acest câmp se desfășoară întrecerea; aici se întrec și se avântă cei care nădăjduiesc în îndurarea lui Allah, Slăvitul și Preaînaltul, și în dobândirea răsplății mărețe și a întoarcerii frumoase.
Fapta nu poate fi bună decât prin devotament curat față de Cel adorat, Slăvitul și Preaînaltul, și prin urmarea Trimisului ﷺ. Devotamentul curat este temelia pe care se clădește fapta bună. Oricât de variate, numeroase și felurite ar fi faptele, dacă nu sunt întemeiate pe devotament curat față de Allah, ele nu îi folosesc celui care le săvârșește. La fel, dacă omul este sincer, dar nu Îl urmează în faptele sale pe Trimisul lui Allah ﷺ, ele nu îi folosesc. Faptele îți aduc folos numai dacă sunt închinate cu devotament curat lui Allah și dacă Îl urmezi în ele pe Trimisul lui Allah ﷺ. Allah, Preaslăvitul, a spus:

﴿لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا﴾

*„Ca să vă încerce, care dintre voi este mai bun în faptă."*
Coran, al-Mulk 67:2 (fragment)

O faptă nu poate primi această însușire decât dacă se întemeiază pe devotament curat și pe urmarea Profetului. Al-Fuḍayl ibn ʿIyāḍ, Allah să aibă milă de el, a explicat cuvintele *„ca să vă încerce, care dintre voi este mai bun în faptă”* spunând: *„Cea mai sinceră și cea mai corectă.”* A fost întrebat: *„O, Abū ʿAlī, ce înseamnă cea mai sinceră și cea mai corectă?”* El a răspuns:

إِنَّ الْعَمَلَ إِذَا كَانَ خَالِصًا وَلَمْ يَكُنْ صَوَابًا لَمْ يُقْبَلْ، وَإِذَا كَانَ صَوَابًا وَلَمْ يَكُنْ خَالِصًا لَمْ يُقْبَلْ حَتَّى يَكُونَ خَالِصًا صَوَابًا، وَالْخَالِصُ مَا كَانَ لِلَّهِ، وَالصَّوَابُ مَا كَانَ عَلَى السُّنَّةِ

*„Dacă fapta este sinceră, dar nu este corectă, nu este primită. Dacă este corectă, dar nu este sinceră, nu este primită până când nu este deopotrivă sinceră și corectă. Sinceră este cea făcută pentru Allah, iar corectă este cea conformă cu Sunnah.”*[7]

7 Relatat de Ibn Abī al-Dunyā în al-Ikhlāṣ wa-l-niyyah (50–51) și de Abū Nuʿaym în al-Ḥilyah, 8/9.

Faptele bune pe care Allah, Preaslăvitul, le iubește și le-a poruncit sunt multe. Însă pe prima treaptă și în fruntea priorităților acestei categorii se află obligațiile Islamului și îndatoririle religiei. Acesta este un lucru care trebuie avut în vedere când vorbim despre fapta bună și grija pentru ea. În hadithul qudsī, Allah, Slăvitul și Preaînaltul, spune:

مَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدِي بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ

*„Robul Meu nu se apropie de Mine prin nimic mai iubit de Mine decât ceea ce i-am impus ca obligație."*[8]

Obligațiile Islamului și îndatoririle religiei au întâietate. Dacă se întreabă care dintre fapte sunt cele mai bune și mai iubite, răspunsul este: cele obligatorii.

8 Relatat de al-Bukhārī (6502), din hadithul lui Abū Hurayrah, Allah să fie mulțumit de el.

O faptă voluntară nu trebuie pusă înaintea uneia obligatorii. Unii oameni au multă grijă de anumite fapte voluntare: binefacere, păstrarea legăturilor de rudenie, milostenie, bună purtare ori altele asemenea. Însă îi găsești neglijând obligații mărețe, ba chiar neglijând cea mai mare obligație de după monoteism: rugăciunea. Rugăciunea este stâlpul religiei, așa cum s-a transmis în mod autentic de la Trimisul lui Allah ﷺ. Profetul ﷺ a spus:

مَنْ حَافَظَ عَلَيْهَا كَانَتْ لَهُ نُورًا وَبُرْهَانًا وَنَجَاةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَمَنْ لَمْ يُحَافِظْ عَلَيْهَا لَمْ يَكُنْ لَهُ نُورٌ وَلَا بُرْهَانٌ وَلَا نَجَاةٌ، وَكَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَعَ قَارُونَ وَفِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَأُبَيِّ بْنِ خَلَفٍ

*„Pentru cel care o păzește, ea va fi lumină, dovadă și izbăvire în Ziua Învierii. Cel care nu o păzește nu va avea nici lumină, nici dovadă și nici izbăvire, iar în Ziua Învierii va fi cu Qārūn, Faraon, Hāmān și Ubayy ibn Khalaf.”*[9]

În privința faptei bune, obligațiile au, așadar, întâietate. Cel pe care o obligație îl împiedică să împlinească o faptă voluntară este scuzat. Dar cel pe care o faptă voluntară îl împiedică să împlinească o obligație se amăgește. Cum să te îndeletnicești cu faptele voluntare în dauna celor obligatorii? Dacă cineva ar sta treaz o noapte citind Coranul, iar apoi din această pricină ar pierde rugăciunea de Fajr, ar păcătui pentru acea veghe, deoarece ea a dus la neîmplinirea unei obligații. Atunci, cum stau lucrurile

9 Relatat de Aḥmad în al-Musnad (6576), de al-Dārimī în Sunan (2763) și de Ibn Ḥibbān în Ṣaḥīḥ-ul său (1467). Al-Dhahabī a spus în Tanqīḥ al-taḥqīq, 1/300: „Lanțul său de transmitere este bun.” Și Ibn ʿAbd al-Hādī a spus în Tanqīḥ al-taḥqīq, 2/614: „Lanțul de transmitere al acestui hadith este bun.”

cu cel care stă treaz pentru neascultări, păcate și lucruri ce stârnesc mânia lui Allah, Binecuvântatul și Preaînaltul, iar apoi doarme și pierde rugăciunea de Fajr? Unde mai este grija pentru faptele bune?

Faptele bune au, așadar, ranguri diferite. În fruntea lor sunt obligațiile Islamului. Iar după obligații, dacă se întreabă care faptă este mai bună, răspunsul — după cum au arătat Shaykh al-Islām și alți învățați — nu poate fi unul amănunțit și unic decât în funcție de starea omului, de situația sa și de timpul în care se află. Însă se poate formula o regulă cuprinzătoare: în fiecare moment, cea mai bună faptă este cea care corespunde cel mai bine Sunnei în acel moment. Aceasta este o regulă de preț pentru deosebirea rangurilor faptelor și pentru a cunoaște care este mai bună.

# 4 Deosebirile dintre credincioși în săvârșirea faptelor bune

Dacă faptele însele au ranguri diferite, tot astfel și oamenii credinței se deosebesc în săvârșirea faptelor. Ei nu se află pe aceeași treaptă, ci între ei există mari deosebiri. Allah, Slăvitul și Preaînaltul, a spus:

﴿ثُمَّ أَوْرَثْنَا ٱلْكِتَٰبَ ٱلَّذِينَ ٱصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا ۖ فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِۦ ۖ وَمِنْهُم مُّقْتَصِدٌ ۖ وَمِنْهُمْ سَابِقٌۢ بِٱلْخَيْرَٰتِ بِإِذْنِ ٱللَّهِ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ ٱلْفَضْلُ ٱلْكَبِيرُ﴾

*„Apoi am dat Cartea moștenire acelora dintre robii Noștri pe care i-am ales. Între ei se află cel care își nedreptățește sufletul, cel care ține calea de mijloc și cel care îi întrece pe ceilalți în fapte bune, cu îngăduința lui Allah. Acesta este harul cel mare."*

Coran, Fāțir 35:32

﴿جَنَّٰتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا﴾

*„În grădini ale Edenului vor intra."*

Coran, Fāțir 35:33 (fragment)

„Toți aceștia sunt pregătiți de călătorie și sunt încredințați că se vor întoarce la Allah. Însă se deosebesc în pregătirea proviziilor,

în alegerea lor, în călătoria însăși, în graba și în încetineala ei. Cel care își nedreptățește sufletul neglijează proviziile și nu ia din ele ceea ce i-ar ajunge pentru a sosi la destinație, nici în privința cantității, nici în privința calității. Dimpotrivă, își neglijează proviziile pe care ar trebui să le ia. Totuși, el ia cu sine ceea ce îl vatămă pe drum și a cărui vătămare o simte când ajunge la destinație, potrivit cantității din acel lucru dăunător pe care l-a luat cu el.

Cel care ține calea de mijloc s-a mărginit la proviziile care îi ajung și nu a luat, pe lângă ele, încărcăturile negoțului profitabil. Nu a luat nici ceva care să îl vatăme. El ajunge teafăr și câștigător, însă a pierdut negoțurile profitabile și câștigurile prețioase de tot felul.

Cel care îi întrece pe ceilalți în fapte bune și-a îndreptat toată râvna spre dobândirea câștigurilor și spre pregătirea încărcăturilor de negoț. Știe cât este câștigul pe care îl poate dobândi și socotește o pierdere să țină ceva în mână fără să îl pună la negoț. Își va găsi câștigul în ziua în care negustorii se vor bucura de câștigurile negoțurilor lor. Se aseamănă cu un om care știe că în fața lui este un ținut unde, pentru fiecare dirham, poate câștiga de zece până la șapte sute de ori sau mai mult. Are cunoașterea drumului spre acel ținut și pricepere în negoț. Dacă ar putea să își vândă hainele și tot ce are pentru a pregăti un negoț spre acel ținut, ar face-o. Astfel este starea celui care îi întrece pe ceilalți în fapte bune, cu îngăduința lui Allah: el socotește pierdere vădită orice răstimp care trece fără negoț."[10]

10 Ibn al-Qayyim, Ṭarīq al-hijratayn, pp. 404–405.

În aceste versete, cel care își nedreptățește sufletul a fost pomenit primul ca să nu deznădăjduiască, iar cel care îi întrece pe ceilalți în fapte bune a fost pomenit ultimul ca să nu cadă în admirație de sine. Întâietatea sa în fapte bune este un har pe care Allah i l-a dăruit, *„cu îngăduința lui Allah”*. Allah, Preaslăvitul, este Cel Care dăruiește harul și binefacerea:

﴿وَلَوْلَا فَضْلُ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُۥ مَا زَكَىٰ مِنكُم مِّنْ أَحَدٍ أَبَدًا وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ يُزَكِّى مَن يَشَآءُ﴾

*„Dacă nu ar fi harul lui Allah asupra voastră și îndurarea Sa, niciunul dintre voi nu s-ar fi curățit vreodată. Însă Allah îl curățește pe cine voiește.”*

Coran, al-Nūr 24:21 (fragment)

Aici trebuie să înțelegem că robul nu poate împlini niciuna dintre faptele bune, dintre actele de ascultare și faptele curate decât dacă Allah, Slăvitul și Preaînaltul, îl ajută și i le înlesnește. Profetul ﷺ i-a spus lui Muʿādh ibn Jabal, Allah să fie mulțumit de el: *„O, Muʿādh, cu adevărat te iubesc!”* Muʿādh i-a răspuns: *„Tatăl și mama mea să îți fie răscumpărare, o, Trimis al lui Allah! Și eu te iubesc!”* Profetul ﷺ a spus:

أُوصِيكَ يَا مُعَاذُ لَا تَدَعَنَّ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ أَنْ تَقُولَ: اللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلَى ذِكْرِكَ وَشُكْرِكَ وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ

*„Te sfătuiesc, o, Muʿādh, să nu omiți să spui, la sfârșitul fiecărei rugăciuni: «O, Allah, ajută-mă să Te pomenesc, să Îți mulțumesc și să Te ador cum se cuvine!»”*[11]

11 Relatat de Abū Dāwūd (1522) și Aḥmad (22119, 22126). Al-Albānī l-a declarat autentic în Ṣaḥīḥ Sunan Abī Dāwūd (1362).

Printre lucrurile la care musulmanul trebuie să ia aminte în această privință — a faptelor bune — se află îndepărtarea de ceea ce îi aduce plictiseala și oboseala față de faptă, iar apoi întreruperea ei. Aceasta li se întâmplă multor oameni. În al-Ṣaḥīḥ se relatează că Trimisul lui Allah ﷺ a fost întrebat:

أَيُّ الْعَمَلِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ؟ قَالَ: أَدْوَمُهُ وَإِنْ قَلَّ

*„Care faptă este mai iubită de Allah?" El a răspuns: „Cea mai statornică, chiar dacă este puțină."*[12]

De pildă, două rakʿah pe care le împlinești în fiecare noapte sunt mai bune pentru tine și mai de preț decât să împlinești într-o noapte multe rugăciuni sau să te rogi trei, patru ori cinci nopți, după care să lași această rugăciune. Mama credincioșilor, ʿĀʾishah, Allah să fie mulțumit de ea, a relatat: „Trimisul lui Allah ﷺ a intrat la mine, iar lângă mine se afla o femeie. El a întrebat: *«Cine este aceasta?»* Am răspuns: *«O femeie care nu doarme, ci se roagă.»* El a spus:

عَلَيْكُمْ مِنَ الْعَمَلِ مَا تُطِيقُونَ، فَوَاللَّهِ لَا يَمَلُّ اللَّهُ حَتَّى تَمَلُّوا

*«Săvârșiți acele fapte pe care le puteți duce, căci, pe Allah, Allah nu Se plictisește până când nu vă plictisiți voi.» Practicarea religiei cea mai iubită de El era aceea în care omul stăruia.*[13]

Robul să săvârșească, așadar, dintre faptele și actele de adorare voluntare ceea ce poate duce. Cât despre obligații, trebuie să se țină de ele, deoarece este pedepsit pentru părăsirea lor. Dar dintre faptele voluntare să aleagă ceea ce poate păstra statornic, chiar

12 Relatat de Muslim (782), din hadithul Mamei credincioșilor ʿĀʾishah, Allah să fie mulțumit de ea.

13 Relatat de al-Bukhārī (43) și Muslim (785).

dacă este puțin. Fapta cea mai iubită de Allah, Slăvitul și Preaînaltul, este cea mai statornică, chiar dacă este puțină.

Al-Nawawī, Allah să aibă milă de el, a spus: *„În aceasta este îndemnul de a stărui în faptă. Puținul ei statornic este mai bun decât multul care se întrerupe. Puținul statornic este mai bun decât multul întrerupt deoarece, odată cu puținul statornic, dăinuiesc ascultarea, pomenirea, veghea asupra propriei stări, intenția, devotamentul curat și întoarcerea către Creator, Slăvitul și Preaînaltul. Astfel, puținul statornic rodește și ajunge să întreacă de multe ori multul întrerupt."*

Însă partea statornică de rugăciune pe care musulmanul ar trebui să o păzească în fiecare zi și noapte este de patruzeci de rakʿah, după cum a spus Ibn al-Qayyim, Allah să aibă milă de el, când a amintit rugăciunea statornică a Profetului ﷺ:

„În total, partea sa statornică de rugăciune, noaptea și ziua, era de patruzeci de rakʿah, pe care le păzea neîncetat: șaptesprezece obligatorii, zece sau douăsprezece sunnah statornice și unsprezece sau treisprezece rakʿah de rugăciune în timpul nopții. În total, patruzeci de rakʿah. […] Robul ar trebui să păstreze această parte neîncetat, până la moarte. Cât de grabnic vine răspunsul și cât de repede i se deschide poarta celui care bate la ea în fiecare zi și noapte de patruzeci de ori!"

Musulmanul trebuie, așadar, să se străduiască să păstreze zilnic aceste patruzeci de rakʿah și să nu scadă nimic din ele. Iar dacă se adaugă ceva, aceasta înseamnă bine peste bine.

Dacă Allah îi îngăduie robului o viață lungă, acesta trebuie să își amintească faptul că cel mai bun dintre oameni este cel care are o viață lungă și fapte bune.

Al-Tirmidhī și Aḥmad au relatat că un beduin a întrebat: *„O, Trimis al lui Allah, care este cel mai bun dintre oameni?”* El a răspuns:

مَنْ طَالَ عُمُرُهُ وَحَسُنَ عَمَلُهُ

*„Cel a cărui viață este lungă și a cărui faptă este bună.”*[14]

Și să își amintească spusele Profetului ﷺ:

وَإِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالْخَوَاتِيمِ

*„Faptele sunt judecate după sfârșitul lor.”*

Într-o altă relatare:

وَإِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِخَوَاتِيمِهَا

*„Faptele sunt judecate după încheierile lor.”*[15]

Să se străduiască, așadar, să își înmulțească actele de ascultare, să săvârșească fapte bune și să se apropie de Allah. „Sulaymān ibn ʿAbd al-Malik a intrat în moschee și a văzut un bătrân în vârstă. S-a apropiat și l-a întrebat: «O, bătrânule, îți dorești moartea?» A răspuns: «Nu.» L-a întrebat: «De ce?» A spus: «Tinerețea și răul ei s-au dus, iar bătrânețea și binele ei au venit. Când mă ridic, spun: În numele lui Allah. Când mă așez, spun: Toată lauda I se cuvine lui Allah. Doresc să îmi mai rămână aceasta.»”[16]

Iar dacă omul a întrecut măsura și a fost nepăsător față de sine, să se îndrepte. Ce mai așteaptă, stăruind în întrecerea măsurii și

14 Relatat de al-Tirmidhī (2329, 2330) și Aḥmad (17680, 20415). Al-Tirmidhī l-a declarat autentic, precum și al-Albānī în Ṣaḥīḥ al-jāmiʿ (3296, 3297).

15 Relatat de al-Bukhārī (6493, 6607), din hadithul lui Sahl ibn Saʿd al-Sāʿidī, Allah să fie mulțumit de el.

16 Relatat de Ibn Abī al-Dunyā în al-ʿUmr wa-l-shayb (29).

în nepăsare? Așteaptă să părăsească această viață fiind risipitor cu sine și nepăsător?

Al-Fuḍayl ibn ʿIyāḍ i-a spus unui om: *„Câți ani ai?”* A răspuns: *„Șaizeci de ani.”* I-a spus: *„De șaizeci de ani călătorești către Domnul tău. În curând vei ajunge.”* Omul a spus: *„O, Abū ʿAlī! Cu adevărat, ai lui Allah suntem și la El ne întoarcem.”* Al-Fuḍayl l-a întrebat: *„Știi ce spui?”* Omul a răspuns: *„Am spus: ai lui Allah suntem și la El ne întoarcem.”* Al-Fuḍayl a întrebat: *„Știi ce înseamnă?”* Omul a spus: *„Lămurește-ne, o, Abū ʿAlī!”* I-a spus: *„Când spui: ai lui Allah suntem, spui că ești robul lui Allah și că la El te vei întoarce. Cel care știe că este robul lui Allah și că la El se întoarce să știe că va fi oprit înaintea Lui. Cel care știe că va fi oprit să știe că va fi întrebat. Iar cel care știe că va fi întrebat să pregătească un răspuns întrebării.”*

Omul a întrebat: „Care este scăparea?” A spus: „Este ușoară.” L-a întrebat: „Care anume?” A răspuns: „Fă bine în timpul care ți-a mai rămas și ți se va ierta ceea ce a trecut și ceea ce a rămas. Dar dacă faci rău în timpul care ți-a mai rămas, vei fi tras la răspundere pentru ceea ce a trecut și ceea ce a rămas.”[17]
Aceasta lămurește înțelesul spuselor Profetului ﷺ:

وَإِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالْخَوَاتِيمِ

*„Faptele sunt judecate după sfârșitul lor.”*[18]

17 Relatat de Abū Nuʿaym în al-Ḥilyah, 8/113.

18 Relatat de al-Bukhārī (6493, 6607), din hadithul lui Sahl ibn Saʿd al-Sāʿidī, Allah să fie mulțumit de el.

Apoi, dacă Allah îi dăruiește omului reușita de a împlini ceva dintre faptele bune, fie puține, fie multe, el nu trebuie să se amăgească prin faptele sale, chiar dacă ele sunt numeroase și felurite. Să își amintească starea credincioșilor pe care Allah, Slăvitul și Preaînaltul, i-a pomenit în Sūrat al-Muʾminūn, spunând:

﴿وَٱلَّذِينَ يُؤْتُونَ مَآ ءَاتَواْ وَّقُلُوبُهُمْ وَجِلَةٌ أَنَّهُمْ إِلَىٰ رَبِّهِمْ رَٰجِعُونَ﴾

*„Și cei care dau ceea ce dau, cu inimile pline de teamă, fiindcă se vor întoarce la Domnul lor.”*

Coran, al-Muʾminūn 23:60

Mama credincioșilor, ʿĀʾishah, Allah să fie mulțumit de ea, L-a întrebat pe Profet ﷺ despre înțelesul acestui verset. Ea a spus: „Am întrebat: «O, Trimis al lui Allah! Cei care dau ceea ce dau, cu inimile pline de teamă, fiindcă se vor întoarce la Domnul lor — este vorba despre omul care comite adulter, fură și bea vin?» El a răspuns: «Nu, fiică a lui Abū Bakr — sau: nu, fiică a lui al-Ṣiddīq —, ci este vorba despre omul care postește, se roagă și dă milostenie, temându-se că nu îi vor fi primite.»”[19]

19 Relatat de Aḥmad (25705), al-Tirmidhī (3175) și Ibn Mājah (4198). Al-Albānī l-a declarat autentic în al-Ṣaḥīḥah (162).

În hadithul autentic, Profetul nostru ﷺ a spus:

لَنْ يُدْخِلَ أَحَدًا مِنْكُمْ عَمَلُهُ الْجَنَّةَ، قَالُوا: وَلَا أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: وَلَا أَنَا، إِلَّا أَنْ يَتَغَمَّدَنِيَ اللَّهُ مِنْهُ بِفَضْلٍ وَرَحْمَةٍ

*„Fapta niciunuia dintre voi nu îl va face să intre în Paradis." Ei au întrebat: „Nici pe tine, o, Trimis al lui Allah?" A răspuns: „Nici pe mine, decât dacă Allah mă acoperă cu har și îndurare din partea Sa."*[20]

Robul nu trebuie, așadar, să se amăgească, ci să se străduiască să își înmulțească faptele bune și să Îi ceară lui Allah, Binecuvântatul și Preaînaltul, primire, mulțumire și reușită. În această privință — a faptelor bune —, credinciosul chibzuit nu pierde din vedere a doua viață a robului, de după moarte. Acesta este un aspect al faptelor pe care numai robii lui Allah cărora li s-a dăruit reușita îl înțeleg. Unul dintre ei are încă o viață prin faptele sale de după moarte: aceasta este a doua viață. Despre ea, Profetul ﷺ spune:

إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثَةٍ: إِلَّا مِنْ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ، أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ، أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ

*„Când omul moare, fapta lui se întrerupe, în afară de trei: o milostenie care dăinuiește, o știință de care se trage folos ori un copil bun care se roagă pentru el."*[21]

20 Relatat de al-Bukhārī (5673) și Muslim (2816), din hadithul lui Abū Hurayrah, Allah să fie mulțumit de el.

21 Relatat de Muslim (1631), din hadithul lui Abū Hurayrah, Allah să fie mulțumit de el.

Într-un alt hadith, a spus:

سَبْعٌ يَجْرِي لِلْعَبْدِ أَجْرُهُنَّ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهِ وَهُوَ فِي قَبْرِهِ: مَنْ عَلَّمَ عِلْمًا، أَوْ كَرَى نَهْرًا، أَوْ حَفَرَ بِئْرًا، أَوْ غَرَسَ نَخْلًا، أَوْ بَنَى مَسْجِدًا، أَوْ وَرَّثَ مُصْحَفًا، أَوْ تَرَكَ وَلَدًا يَسْتَغْفِرُ لَهُ بَعْدَ مَوْتِهِ

*„Sunt șapte fapte a căror răsplată îi vine robului după moarte, în timp ce el se află în mormânt: să fi transmis o știință, să fi săpat albia unui râu, să fi săpat o fântână, să fi sădit un palmier, să fi construit o moschee, să fi lăsat moștenire un exemplar al Coranului ori să fi lăsat un copil care îi cere iertare după moartea lui."*[22]

Este uimitor că unora dintre cei morți le vin răsplăți în morminte în fiecare zi și noapte, iar retribuția lor se înmulțește, în timp ce alții merg pe pământ, trec peste ei nopți, zile și luni și nu dobândesc răsplată, ci dobândesc păcat și povară — căutăm adăpost la Allah! Slăvit fie Allah! Ce deosebire și câtă depărtare între aceste stări! Unde este luarea-aminte și unde este aducerea-aminte?

Acesta este un lucru pe care omul trebuie să se străduiască să îl înțeleagă, apoi să se străduiască să îl pună în practică, înainte să vină asupra lui o zi în care regretul nu îi va mai folosi. Cine a fost nepăsător sau a risipit va regreta amarnic în multe împrejurări, însă acolo regretul nu îi va folosi. În Coranul cel Nobil au venit versete care arată marele regret pentru neglijarea credinței și a faptei bune.

22 Relatat de al-Bazzār în Musnad-ul său (7289) și de Abū Nuʿaym în al-Ḥilyah, 2/343, din hadithul lui Anas ibn Mālik, Allah să fie mulțumit de el. Al-Albānī l-a considerat bun în Ṣaḥīḥ al-jāmiʿ (3602).

Fie la moarte, așa cum a spus Allah, Slăvitul și Preaînaltul:

﴿حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءَ أَحَدَهُمُ ٱلْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ٱرْجِعُونِ لَعَلِّىٓ
أَعْمَلُ صَٰلِحًا فِيمَا تَرَكْتُ ۚ كَلَّآ ۚ إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَآئِلُهَا ۖ وَمِن
وَرَآئِهِم بَرْزَخٌ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾

*„Până când, atunci când moartea vine la unul dintre ei, el spune: «Doamne, întoarce-mă, ca să săvârșesc fapte bune în ceea ce am lăsat în urmă!» Nicidecum! Acesta este doar un cuvânt pe care el îl rostește. Iar în urma lor este o barieră până în ziua în care vor fi înviați."*

Coran, al-Mu'minūn 23:99–100

Fie în Ziua Învierii, când va regreta:

﴿وَأَنذِرِ ٱلنَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ ٱلْعَذَابُ فَيَقُولُ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوا۟ رَبَّنَآ
أَخِّرْنَآ إِلَىٰٓ أَجَلٍ قَرِيبٍ نُّجِبْ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ ٱلرُّسُلَ ۗ أَوَلَمْ
تَكُونُوٓا۟ أَقْسَمْتُم مِّن قَبْلُ مَا لَكُم مِّن زَوَالٍ﴾

*„Previne-i pe oameni despre Ziua când va veni la ei osânda, iar cei care au fost nedrepți vor spune: «Doamne, păsuiește-ne până la un soroc apropiat, ca să răspundem chemării Tale și să îi urmăm pe trimiși!» Oare nu ați jurat mai înainte că voi nu veți pieri?"*

Coran, Ibrāhīm 14:44

Fie când este înfățișat Celui Atotputernic, Slăvitul și Preaînaltul, va regreta:

﴿وَلَوْ تَرَىٰٓ إِذِ ٱلْمُجْرِمُونَ نَاكِسُوا۟ رُءُوسِهِمْ عِندَ رَبِّهِمْ رَبَّنَآ أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا فَٱرْجِعْنَا نَعْمَلْ صَٰلِحًا إِنَّا مُوقِنُونَ﴾

*„Dacă i-ai vedea pe nelegiuiți cu capetele plecate înaintea Domnului lor: «Doamne, am văzut și am auzit! Întoarce-ne, ca să săvârșim fapte bune! Acum suntem încredințați.»”*

Coran, al-Sajdah 32:12

Fie când intră în Foc, va regreta amarnic. Allah, Slăvitul și Preaînaltul, a spus despre necredincioși:

﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ فَيَمُوتُوا۟ وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُم مِّنْ عَذَابِهَا ۚ كَذَٰلِكَ نَجْزِى كُلَّ كَفُورٍ﴾

*„Iar cei care nu cred vor avea Focul Gheenei. Nu se va hotărî asupra lor să moară și nici nu li se va ușura nimic din osânda ei. Astfel îl răsplătim pe fiecare nerecunoscător.”*

Coran, Fāțir 35:36

﴿وَهُمْ يَصْطَرِخُونَ فِيهَا رَبَّنَآ أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَٰلِحًا غَيْرَ
ٱلَّذِى كُنَّا نَعْمَلُ ۚ أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُم مَّا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَن تَذَكَّرَ
وَجَآءَكُمُ ٱلنَّذِيرُ ۖ فَذُوقُوا۟ فَمَا لِلظَّٰلِمِينَ مِن نَّصِيرٍ﴾

*„Ei vor striga acolo: «Doamne, scoate-ne, ca să săvârșim fapte bune, altele decât cele pe care le săvârșeam!» Oare nu v-am dat o viață destul de lungă pentru ca cel care voia să ia aminte să poată lua aminte? Și a venit la voi prevenitorul. Gustați, așadar! Cei nedrepți nu au niciun sprijinitor."*

Coran, Fāțir 35:37

Acestea sunt împrejurări în care omul este cuprins de regret, însă regretul nu îi folosește. De aceea, omul chibzuit ia aminte cât timp se află încă în tărâmul faptelor, își îndreaptă starea, își îndreaptă faptele și își cere socoteală înainte ca Allah, Slăvitul și Preaînaltul, să îi ceară socoteală.

În hadithul qudsī se spune:

يَا عِبَادِي، إِنَّمَا هِيَ أَعْمَالُكُمْ أُحْصِيهَا لَكُمْ ثُمَّ أُوَفِّيكُمْ
إِيَّاهَا، فَمَنْ وَجَدَ خَيْرًا فَلْيَحْمَدِ اللَّهَ، وَمَنْ وَجَدَ غَيْرَ ذَلِكَ
فَلَا يَلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ

*„O, robii Mei! Acestea nu sunt decât faptele voastre, pe care vi le număr, apoi vă dau răsplata lor deplină. Cine găsește bine să Îl laude pe Allah, iar cine găsește altceva să nu învinuiască pe nimeni în afară de sine însuși!”*[23]

Unul dintre înaintașii evlavioși a vrut să îl povățuiască pe un om. L-a dus la cimitir și, când s-au oprit lângă morminte, l-a întrebat: *„Dacă ai fi în locul acestora, ce ți-ai dori?”* A răspuns: *„Mi-aș dori ca Allah să mă întoarcă la viața lumească, pentru alte fapte bune decât cele pe care le-am săvârșit.”* I-a spus: *„Chiar acum te afli în ceea ce îți dorești!”* Adică: acum te afli în tărâmul faptelor. Omul chibzuit își cere socoteală înainte ca Allah să îi ceară socoteală și își cântărește faptele înainte ca ele să fie cântărite în ziua întâlnirii cu Allah, Slăvitul și Preaînaltul.

Robul să se ferească de păcate. „Păcatele îl fac pe rob să își uite partea din acest negoț profitabil și îl ocupă cu negoțul pierzător. Aceasta este îndeajuns ca pedeapsă.”[24] Îi cerem lui Allah ocrotire!

În încheiere, acestea au fost câteva scurte îndrumări asupra acestui subiect, care este unul vast și măreț. Îl rog pe Allah, Slăvitul și Preaînaltul, prin numele Sale cele frumoase și prin însușirile Sale înalte, să ne dăruiască tuturor reușita de a rosti cuvintele drepte și de a săvârși faptele bune pe care El le iubește și de care este mulțumit. Să ne împodobească cu podoaba

23 Relatat de Muslim (2577), din hadithul lui Abū Dharr al-Ghifārī, Allah să fie mulțumit de el.

24 Ibn al-Qayyim, al-Jawāb al-kāfī, p. 248.

credinței și să ne facă oameni călăuziți, care îi călăuzesc pe alții, fără să fie rătăciți și fără să îi ducă pe alții în rătăcire!

Binecuvântările și pacea lui Allah fie asupra robului și Trimisului Său, Profetul nostru Muḥammad, asupra familiei sale și a tuturor companionilor săi.

# Bibliografie


1. Al-Bukhārī. Al-Ṣaḥīḥ.
2. Muslim. Al-Ṣaḥīḥ.
3. Al-Bayhaqī. Shuʿab al-īmān.
4. Al-Albānī. Al-Ṣaḥīḥah.
5. Aḥmad. Al-Musnad.
6. Al-Albānī. Aḥkām al-janāʾiz.
7. Al-Shanqīṭī. Al-ʿAdhb al-namīr.
8. Ibn Abī al-Dunyā. Al-Ikhlāṣ wa-l-niyyah.
9. Abū Nuʿaym. Al-Ḥilyah.
10. Al-Dārimī. Al-Sunan.
11. Ibn Ḥibbān. Al-Ṣaḥīḥ.
12. Al-Dhahabī. Tanqīḥ al-taḥqīq.
13. Ibn ʿAbd al-Hādī. Tanqīḥ al-taḥqīq.
14. Ibn al-Qayyim. Ṭarīq al-hijratayn.
15. Abū Dāwūd. Al-Sunan.
16. Al-Albānī. Ṣaḥīḥ Sunan Abī Dāwūd.
17. Al-Tirmidhī. Al-Sunan.
18. Al-Albānī. Ṣaḥīḥ al-jāmiʿ.
19. Ibn Abī al-Dunyā. Al-ʿUmr wa-l-shayb.
20. Ibn Mājah. Al-Sunan.
21. Al-Bazzār. Al-Musnad.
22. Ibn al-Qayyim. Al-Jawāb al-kāfī.
23. Ibn al-Qayyim. Rawḍat al-muḥibbīn.

# Indice


capital 11, 12, 14
devotament 8, 15, 16
Fajr 19
faptă voluntară 18, 19
inimă 4
milostenie 14, 18, 28
mormânt 6, 7, 8, 14
obligații 18, 19, 24
regret 10, 30, 33
statornic 24


Cules cu Libertinus Serif și Amiri. Institutul Tawhid.

al-Matājir al-rābiḥah

# NEGOȚURI PROFITABILE

Faptele bune sunt negoțul al cărui câștig dăinuiește. Despre devotament curat, urmarea Sunnei și folosirea timpului pentru bine, înainte ca regretul să nu mai folosească.

Autor: ʿAbd al-Razzāq al-Badr

Traducere în limba română

Institutul Tawhid

INSTITUTUL TAWHID

tawhid.ro